

Agrese z pohledu psychiatrie



MUDr. Jan Vevera, PhD

**Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN
7. Polní nemocnice, Hradec Králové VU 6900**

NEUES HAUS 1840 - 1844

ALTES HAUS 1822





7. Polní nemocnice, Afghanistan

OBSAH

- 1 Teorie agrese**
- 2 Násilí u běžné populace**
- 3 Uživatelé péče - násilníci nebo oběti ?**
 - Prevalence násilného chování**
 - Roste násilné chování u pacientů se schizofrenií ?**
- 4 Viktimizace**

Archeologické výzkumy dokumentují, že významná část mužské populace umírala v důsledku vnitrodruhové agrese (zabití a vražd) už v počátcích lidské civilizace. Antropologické výzkumy ukazují, že vnitrodruhová agrese byla běžnou příčinou smrti u přírodních národů.



Náš nejlépe dochovaný předek Ötzi zemřel před 5300 let násilnou smrtí. Na jeho oděvu a zbraních se našla krev jiných lidí.

První biologická teorie násilí a její rizika

První biologická teorii kriminality -C. Lombroso (1833-1903).

25% zločinců jsou zločinci vrození, zbylých 75% spáchá zločin v afektu nebo využije příležitosti. Skutečnost, že zločinci porušují zákon, je podle Lombrosa projevem primitivního stadia jejich vývoje: “zločinec se navrácí zpět k lidoopům”.

Představa, že existují skupiny lidí, které mohou být vědecky označeny za nižší, našla široké uplatnění ve 20. století.

Francis Galton založil v Londýně na přelomu století eugeniku jejímž cílem bylo „kontrolovat porodní přírůstky Neschopných a pozvednout rasu podporováním vyšší plodnosti Schopných“.

V USA bylo díky působnosti Eugenického registračního úřadu sterilizováno 25 000 Američanů, protože by mohli předat budoucím generacím vlohy k slabomyslnosti či kriminalitě.

Nacismus

- 1933 zákon o prevenci hereditárních chorob, 400 000 osob sterilizováno
- povolení euthanázie,
- 1939 – 1940 v Německu zavražděno v rámci akce T4 70 000 psychiatrických pacientů, celkem do r. 1945 180 000



Z původních zaměstnanců psychiatrických léčeben jen 3 odmítli práci v likvidačních zařízeních. Děkan berlínské katedrály B. Lichtenberg zamřel v Dachau



Tiergartenstrasse 4, sídlo Hitlerova osobního lékaře Karla Brandta



F. Sitter se z východní fronty vrátil.



Pracovníci byli na svou práci hrdí. Utužování kolektivu s kolegy s Mauthausenu.



Pud agrese

- Freud i Lorenz na agresi pohlželi jako na pud, který můžeme maximálně vhodně nasměrovat. Proti tomuto pojetí vystoupil Erich Fromm. Domníval se, že fylogeneticky naprogramovaná je pouze agrese obraná.
-
- Lorenzovy argumenty, které se na agresi dívaly jako na prostředek přispívající k záchraně druhu, byly mylné, neboť přírodní selekce působí na úrovni jedinců a nikoli druhů. Antiagresivní zábrany také chrání především jedince, nikoli druh.
- Jedinec (nikoli druh) je pod selekčním tlakem a jakákoli výhoda zvýší pravděpodobnost přenosu genů do další generace. Vnitrodruhová agrese je mnohem četnější a intenzivnější než mezidruhová agrese, neboť příslušníci stejného druhu mají téměř identické potravní nároky a navíc jsou ve hře samice jako vektor genů do další generace. Naši pohotovost k vnitrodruhové agresi dokumentují experimenty S. Milgrama a P. Zimbarda

Frustrační teorie agrese

- Podle této hypotézy agresi vždy předchází nějaká forma frustrace, která zvyšuje pohotovost k agresivnímu jednání nebo takové jednání podněcuje. Je nutné zdůraznit, že frustrace vždy nevyplývá z jednání jiných osob, ale také z vlastní neschopnosti dosáhnout zamýšleného cíle (Dollard at al.1939).
- Negativní korelace mezi cenou bavlny a výskytem lynčování Afroameričanů bělochy na jihu USA Hovlanda, Searse , 1940
- Vztah mezi násilím a frustrací potvrzují i práce, které zjistily, že objektivně měřitelné sociální změny, jako rychlý růst inflace nebo hustota populace, pozitivně korelovaly s incidencí vražd a loupeží. Vztahu mezi frustrací a agresí přitahoval pozornost jako obecný model pro politické a sociální nepokoje. Ale toto přenášení a rozšíření poznatků z experimentální psychologie na celospolečenskou úroveň je zjednodušující.
- V současnosti se na agresi a násilí díváme jako na výsledek vzájemného působení genetického potenciálu a prostředí.

Běžná populace

Vraždy v ČR 2 na 100 000
v USA 6 na 100 000 (17 600 ročně tj 6x více než 9/11)
v Rusku 8 na 100 000

Muži se násilně chovají častěji než ženy.

V ČR 85% vražd je spácháno muži.

Mezi stíhanými pachateli násilných trestných činů je 91% mužů (2002)

Ale

Výjimka - předškolní děti jsou častěji vražděny matkami než otci

U žen naproti nacházíme častěji verbální agresi a provokativní techniky, které k násilí mohou muže směřovat

Vraždy v rodině

Nejnásilnější společenskou skupinou je rodina. Nejedná se o pokrevní příbuzné, ale o partnery.

Pravděpodobnost, že dítě bude zavražděno nevlastním rodičem je 50 až 100x vyšší.

Vraždy dětí a rodičů

- Filiicida –vražda vlastního dítěte
- nejčastěji obětí nejmladší dítě a riziko filicidy je spojeno s nízkým věkovým rozdílem mezi rodiči a potomky
- Častěji než k filicide dochází k vraždění rodičů - paricidě.

Oproti filicidám je zde situace opačná - riziko vraždy je větší tam, kde je větší věkový rozdíl mezi potomkem a rodičem. Tato fakta nelze zjednodušovat na vysvětlení, že starší rodiče už nemohou být potomkům tak užiteční a vraždění rodičů je častěji v zájmu potomků než naopak. Nejedná se o vědomé kalkuly, ale o různou sílu emočních bariér, Zábrany antifilicidní jsou řádově pevnější než zábrany antiparicidní. Zrzavý 2004

Tato fakta si zaslouží naši pozornost při diskusích o eutanázii, především s ohledem na rostoucí věk prvorodiček a stárnutí populace.

Čeká nás eutanázie ???

Násilné chování u psychiatrických pacientů

Mýty a fakta

Horácká služba důrazně varuje před nebezpečím
Pro zraněnou dvanáctiletou lyžačku spěchal vrtulník
4. Petr Kůdela: důležitá je dobrá propagace
Pěkné počasí zažehlo v Česku mnoho požárů

Čerstvé zprávy | Autonehody | Bulet | Vloz | Práce | Laminátor | Autobaraz | Volba prezidenta | Rovinné ručení

Diskusní fórum

Hledej: OK

Události v ČR

- Dopravní nehody
- Nehody na železnici
- Požáry, výbuchy, exploze
- Letecké nehody
- Nehody u vody
- Nehody na horách
- Výšky a hloubky
- Zřícené budovy
- Záplavy, vichřice, kalamity
- Ekologie, chemie, potraviny
- Zdravotnictví, nemoci, epidemie
- Kriminalita
- Ostatní události
- Prevence
- Jinde na webu...

Události v zahraničí

- Dopravní a železniční nehody
- Požáry a výbuchy
- Letecké nehody
- Záplavy a nehody u vody
- Nehody na horách, kalamity

<http://www.trafika.cz/special/volba-prezidenta/>

Schizofrenik ohrožoval záchranáře

Ilustrační foto

Přeteno: 1040x

ČELÁKOVICE: V pondělí ve středních Čechách k osma dlouhodobě léčí se s touto Pravděpodobně přestal brát tento stav je pacient velmi nebezpečný a nečinný.

Aha! www.ahaonline.cz

Váš on-line magazín

Honzik Rokos už má hrob

Jiří Krampol - Z nemocnice rovnou do města!

X Factor: Zhroutila se kvůli Soukupovi!

SPOLEČNOST

- SPOLEČNOST
- Z DOMOVA
- ZE SVĚTA
- ZAJÍMAVOSTI
- SPORT
- AUTO-MOTO
- DÍVKY AHA!
- X-AVERŮV KRÍŽOVÝ VÝSLECH
- LÉKAŘSKÉ KAPACITY RADÍ - SERIÁL AHA!
- ZROZENÍ ŽIVOTA - REALITY SHOW AHA!
- PRAVIDLA
- DISKUSNÍ FÓRUM

Bartošová na psychiatrii! Znovu má sebevražedné stavy! A pak...

> Je v nemocnici, na tajném místě!
> Včera večer vydala prohlášení!

PRAHA/UHRÁNĚVES - Zpěvačka Iveta Bartošová (42), která se teprve nedávno vrátila z léčby své závislosti na alkoholu a prásčích, je znovu v péči psychiatrů! A znovu prý litá v sebevražedných stavech!

Jen pár desítek minut před sobotním večerním předáváním ankety *Deska roku*, kde měla zpívat, se Bartošová v zákulísí nervově zhroutila a byla převezena do nemocnice! A deníku Aha! se podařilo zjistit, že už dva dny před tím navštívila psychiatra Jana Cimického (59)!

BLESK.cz

Blesk.cz | Nebezpečný pacient utekl z blázince
<http://veci.vernej.blesk.cz/clanek4995.htm>

Pondělí 25. února 2008 - Liliana

Hledat:

Speciální spolupráce | Letenky | Bydlení | Shopping | Práce | AU

Titulní stránka

- Auto
- Bleskmobil
- Cestování
- Erotika & sex
- Finance
- Horoskopy

Nebezpečný pacient utekl z blázince

Miroslav Vokáč (24)

Komerční sdělení

"Soud mu nařídil ochrannou ústavní léčbu. Muž trpí duševní chorobou. Jeho pobyt na svobodě může být nebezpečný. Hrozí, že se bude dopouštět trestné činnosti, soukupová z ředitelství policie Plzeň-jih.

CLICKASKY LETENKY
za 1990 Kč!
Létáme do 35 měst v Evropě. Polette pohodlně moderním letadlem - ekonomickou třídou na hlavní letišti Letenky koupíte pohodlně přes internet. Cena je VČETNĚ VŠECH POPLATKŮ!

soký 170 cm, sportovní postavu, má krátké

Lepší práce



DEFINICE

- **AGRESE** je považována za fyziologickou odpověď, která směřuje k přežití organismu nebo dosažení vytyčeného cíle
- **NÁSILNÉ CHOVÁNÍ** je patologická agrese, jejímž smyslem je záměrně někoho poškodit

- Představa, že lidé s duševním onemocněním jsou nebezpeční, je běžně rozšířená

Pescosolido et al, 1999

- Je velkým faktorem ve stigmatizaci těchto lidí veřejností

James, 1998

ALE

- většina uživatelů péče není násilných, lidé s vážným duševním onemocněním jsou častěji obětí fyzického napadení

Teplin et al, 2005

Phinease Gage

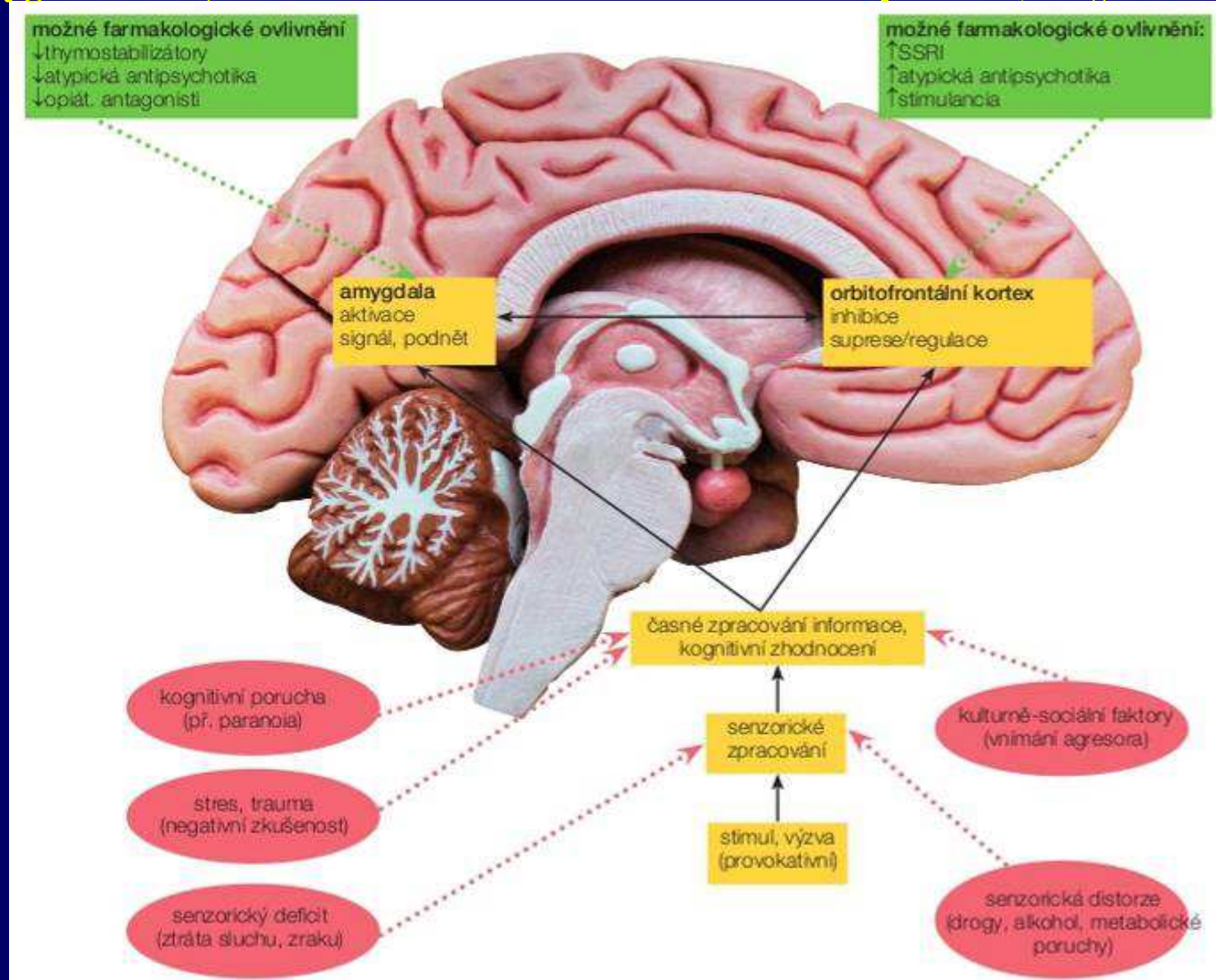
- spolehlivý zodpovědný předák
stavebních dělníků, zkušený,
důvtipný, vyrovnaný

Vermont 1848

- vulgární, neomalený,
nevyzpytatelný, impulsivní a
nezodpovědný,
- Sociální úzdrava?
- Zvládal dlouhodobé
zaměstnání
- Obnova interpersonálních a
sociálních dovedností



Mechanismem vzniku násilného chování je útlum inhibičního vlivu prefrontálního kortexu (tzv. „Top Down Brakes“), anebo aktivace podkorových, především amygdalárních, okruhů a dalších struktur limbického systému (tzv. „Bottom up drivers“)



Co cítí?
Obvykle
nic

Rozdělení násilného chování

	↓5-HT	Emoční doprovod	Cíl chování	Psychická porucha	Neurobiologie
Promyšlené	ne	ne	ano	Dissociální porucha osobnosti	↓ limbická aktivita ↓ kortikální inhibice
Impulsivní	ano	ano	ne	Hraniční porucha osobnosti, PTSD Úzkostné poruchy	↑ limbická aktivita ↓ kortikální inhibice
				Psychotické poruchy (většina útoků těchto pacientů je impulsivních)	↑ striatální aktivita ↓ kortikální inhibice

Co cítí?
Hněv, strach

Psychopaté

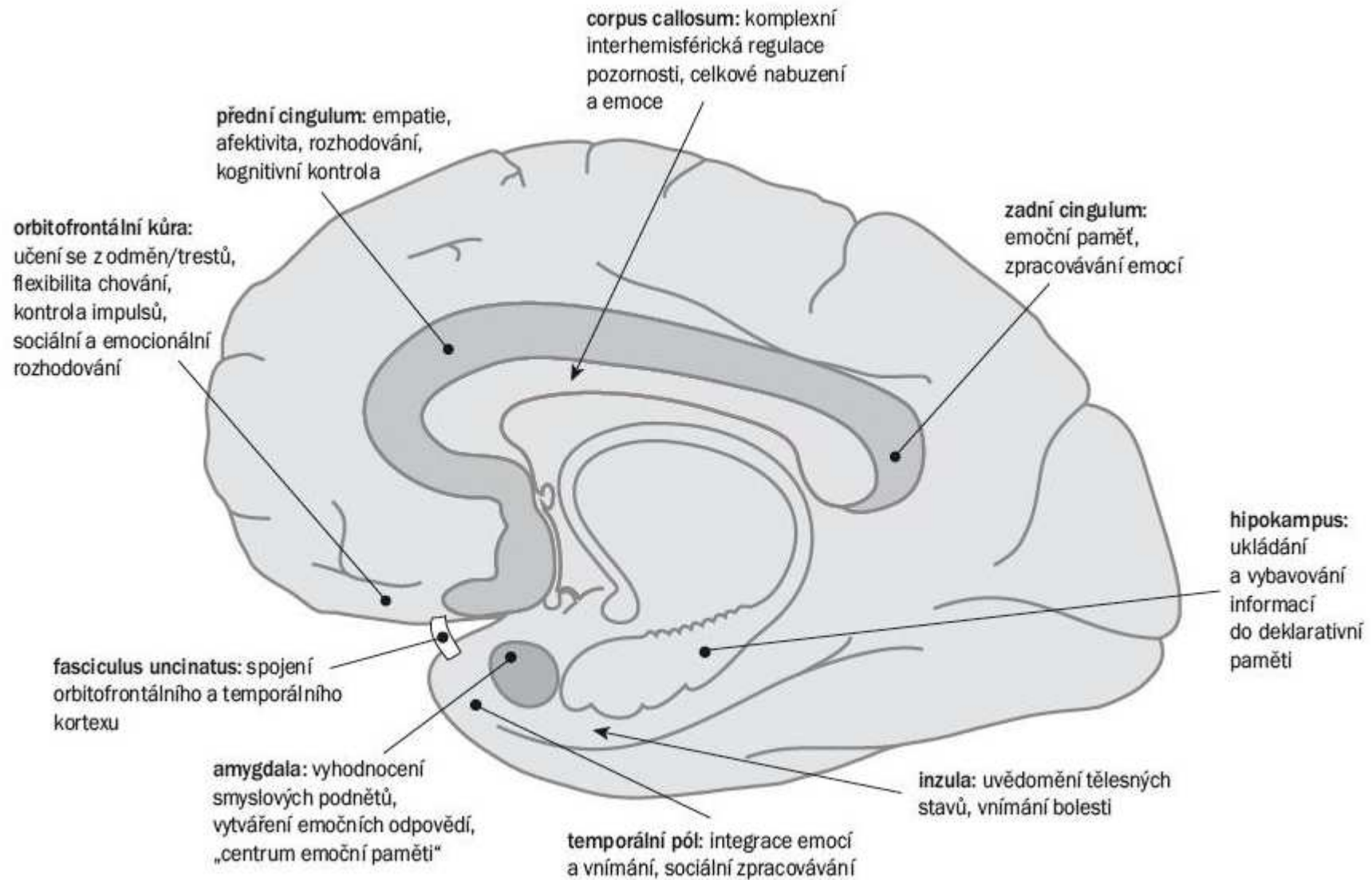
- V okamžicích nebezpečí ledově chladní, neznající strach.
- Životním styl- potřeba stimulace, nepřítomnost realistických dlouhodobých cílů, impulzivita.
- Interpersonální vztahy -velikášství a sebepřeceňování, manipulování.
- Neschopnost prožívat hlubší emoce a učit se z vlastních chyb má

POSITIVA:

- Nepocitují pocity úzkosti, deprese
- Ničeho nelitují
- Neprožívají pochybnosti, netrápí je výčitky svědomí ani pochybnosti o sobě samém
- Nebezpečí čelí doslova bez mrknutí oka.



Anatomické a funkční systémy



Vždy se snažíme určit etiologii násilného chování a reagovat kausálně. Pro terapeutické ovlivnění násilného chování je výhodné rozlišovat 4 základní typy tohoto chování



Akutní nepsychotická

možno podat sublingválně

dizepam

klonazepam

midazolam

Odmítá medikaci per os.

Rychlý nástup

midazolam i.m.

poločas 1,5-2,5 hod

Delší trvání

klonazepam i.m.

poločas 34 hod

Akutní psychotická

Antipsychotika

haloperidol

Odmítá medikaci per os.

Rychlý nástup

midazolam i.m.

poločas 1,5-2,5 hod

+ haloperidol

.

Perzistentní nepsychotická

Stabilizátory

Antidepresiva

Beta blokátory

Perzistentní psychotická

1) Depotní antipsychotika

2) Olanzapin

Clozapin

3) Valproát

Betablokátory

VÝSKYT NÁSILNÉHO CHOVÁNÍ NA PSYCHIATRICKÉ KLINICE 1.LF UK, PRAHA v r. 2000 a 20012

prospektivní studie prevalence násilného chování na PK

- 140-lůžek

- Všechny násilné činy byly hlášeny

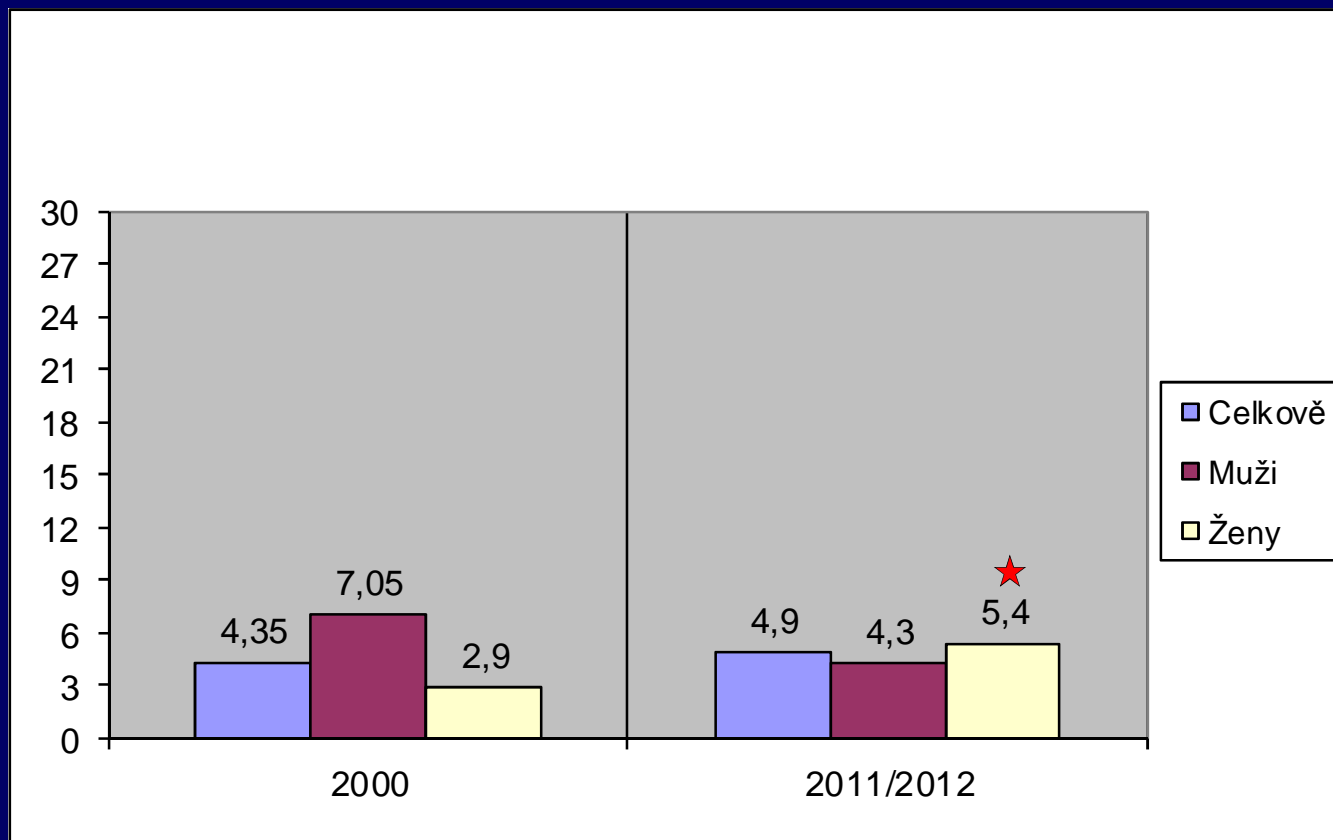
- 1x týdně jsme procházeli dokumentaci všech oddělení

- Modified Overt Aggression Scale

- Byli zařazeni pouze pacienti s MOAS více než 3



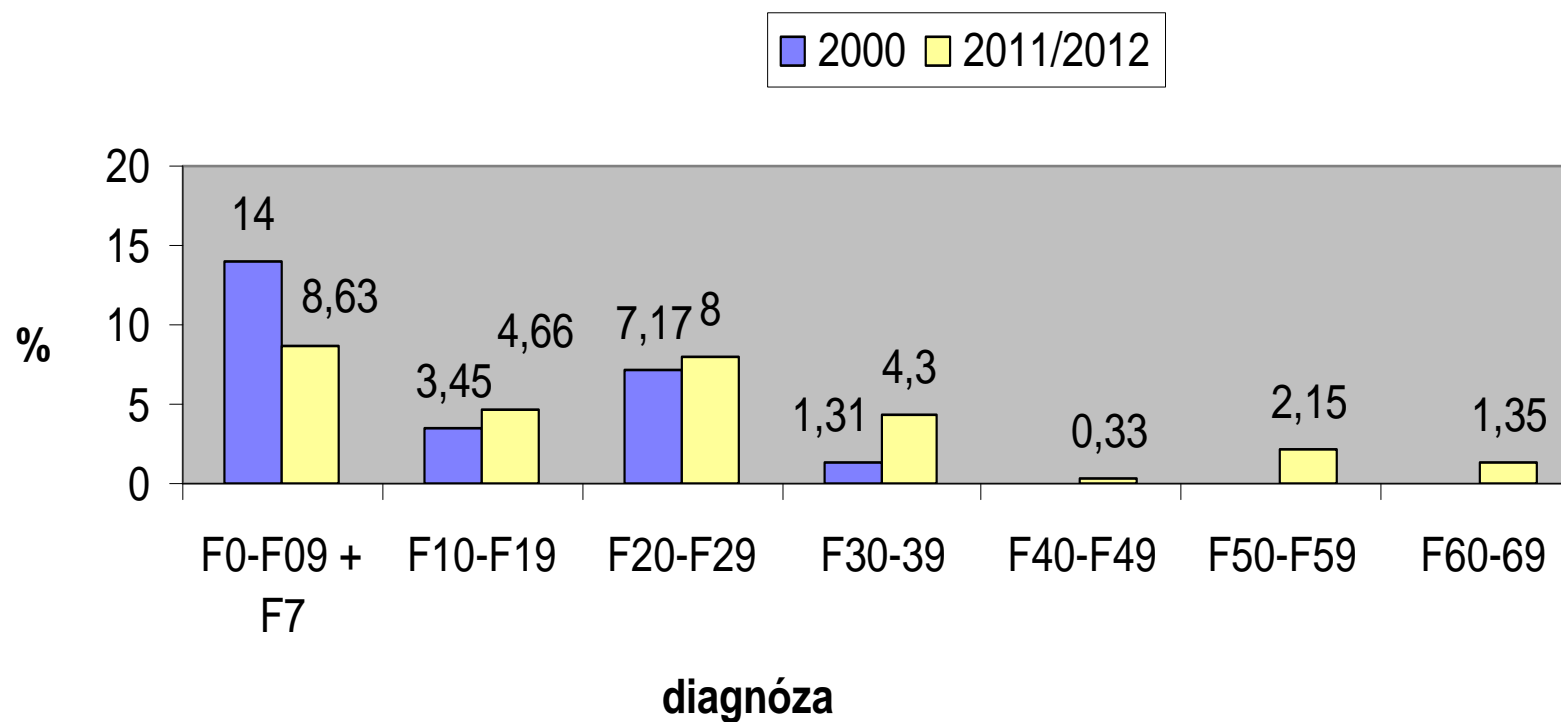
Násilí u mužů a žen v roce 2000 a v letech 2012



- U celého vzorku jsme nezjistili nárůst násilí ($p=0,53$)
- Nárůst násilného chování u žen ($p=0,021$)
- U mužů ne ($p=0,056$)

NASILNÉ CHOVÁNÍ U JEDNTLIVÝCH DIGNOSTICKÝCH SKUPIN

Četnost násilného chování na PK podle diagnóz

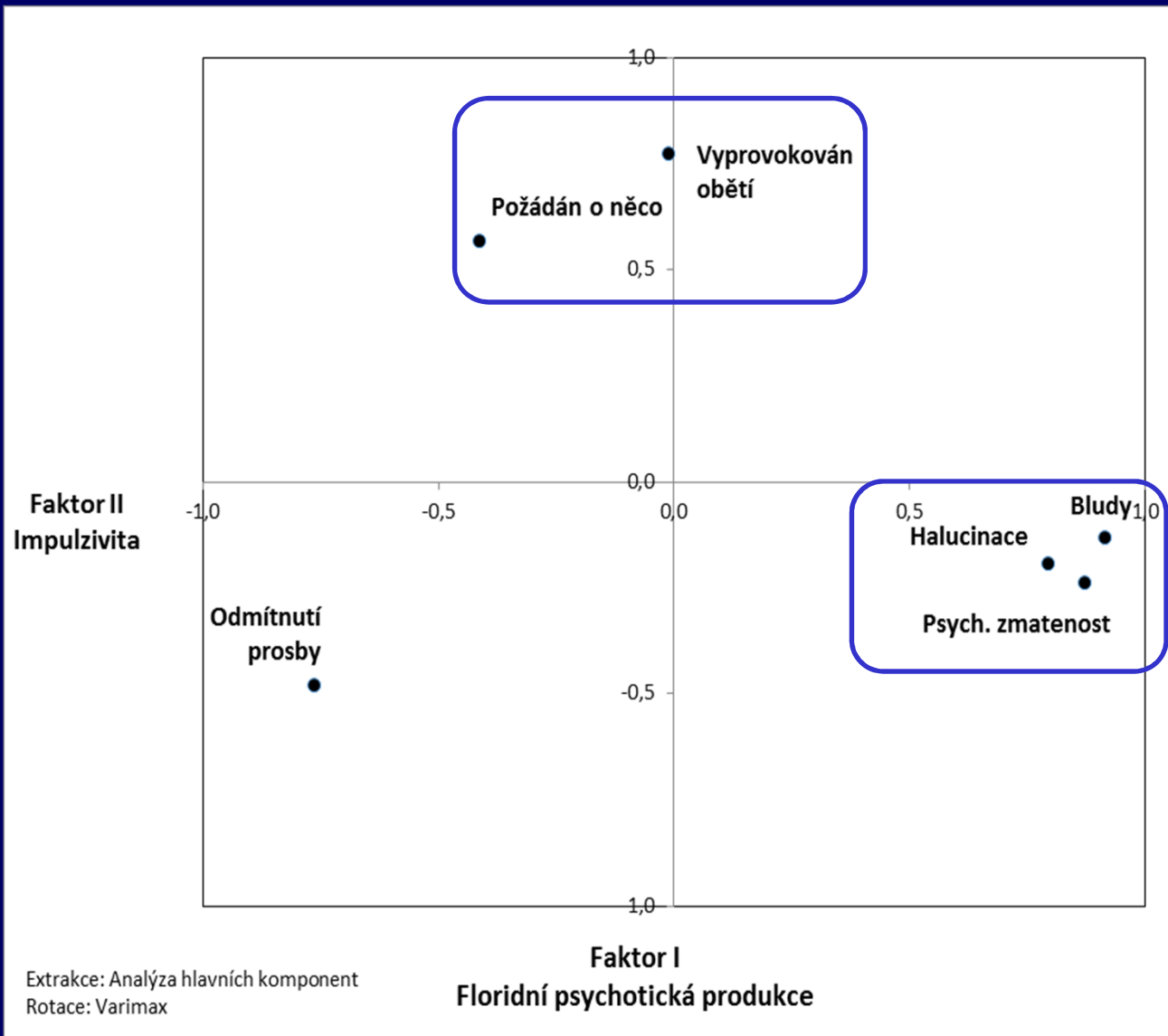


Důvody násilných činů u pacientů trpících psychotickou poruchou (N 46)

- K odhalení příčin agresivních atak u hospitalizovaných pacientů jsme použili polostrukturovaný rozhovor
- The Assaults Interview Checklist *Nolan et al. (2003)*

Proměnná	Přítomno	Procent	
I. Halucinace			
II. Bludy			
III. Psychotická zmatenost			
IV. Plánovaný útok			
V. Predátorský zisk			
VI. Provokace obětí			
VII. Požádán o něco			
VIII. Odmítnutí prosby			
IX. Výčitky			
X. Amnézie			
XI. Částečné popření			

Výsledky faktorové analýzy (agresivní činy pacientů s psychózou, N = 46) „Floridní psychotická produkce“ vs. „Impulzivita“



Floridní psychotická produkce:

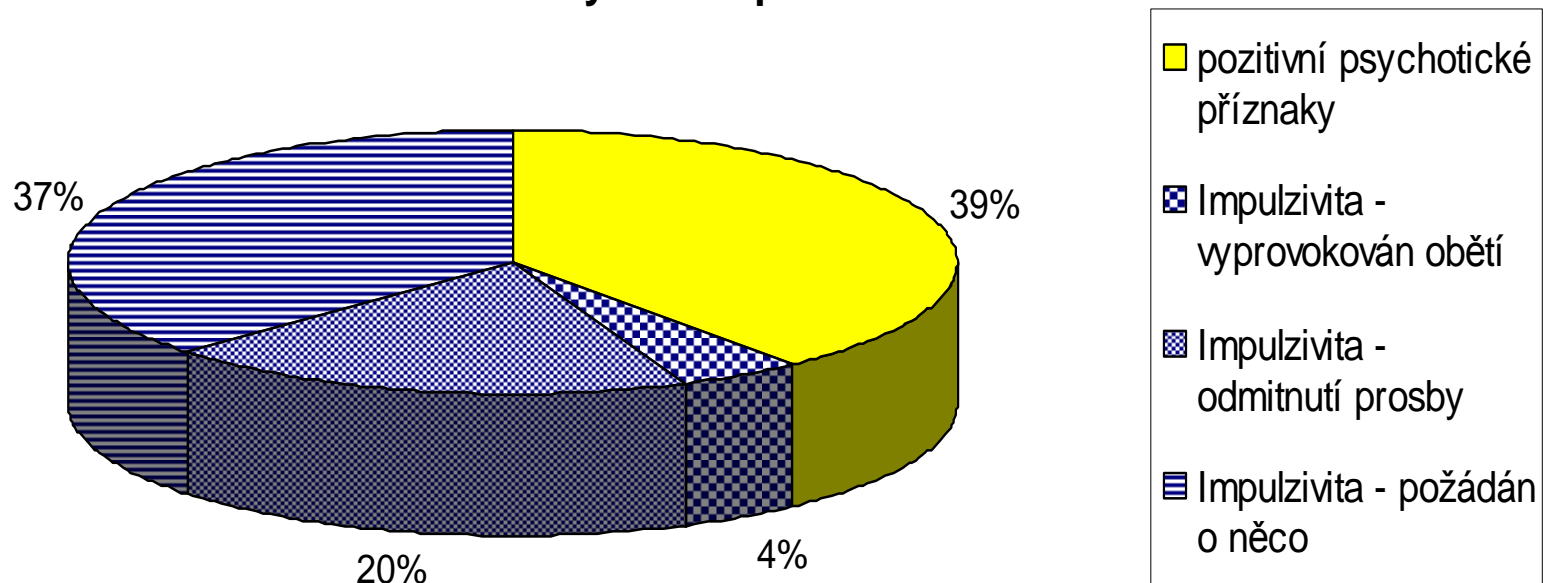
- Halucinace
- Bludy
- Psychotická zmatenost

Impulzivita:

- Provokace obětí
- Požádán o něco
- Odmítnutí prosby

Pacienti trpící psychotickým onemocněním

Důvody atak u pacientů s F2x.x



Violent behaviour in schizophrenia

Retrospective study of four independent samples from Prague, 1949 to 2000

JAN VEVERA, ALAN HUBBARD, ARNOŠT VESELÝ and HANA PAPEŽOVÁ

CÍL STUDIE

- 1) Zjistit základní deskriptivní data o prevalenci násilného chování u pacientů se schizofrenií**
- 2) Zkoumat vztah mezi abúzem návykových látek a schizofrenií**

NÁSILÍ U PACIENTŮ TRPÍCÍCH SCHIZOFRENIÍ

Odds ratio pro vraždu

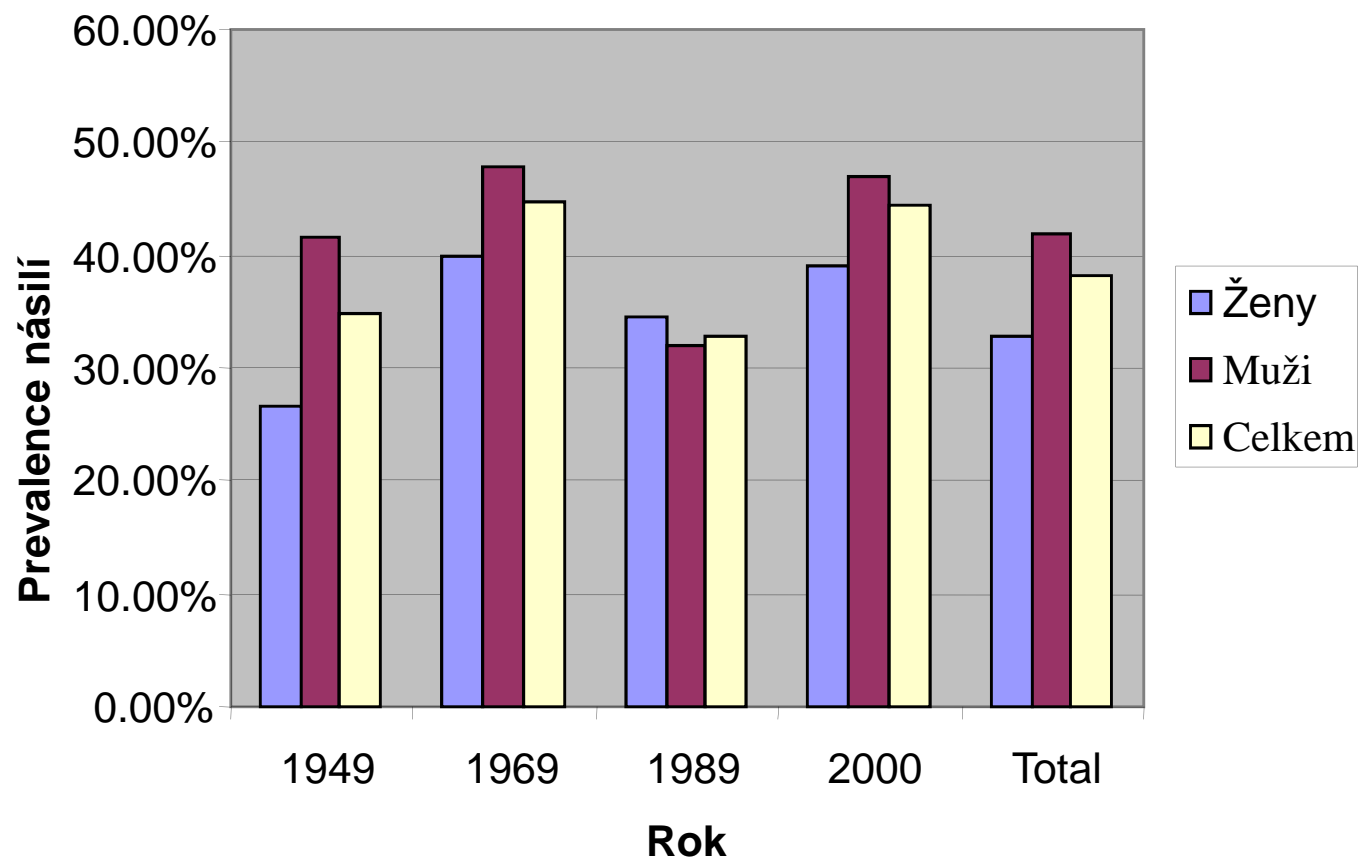
- muži: 8
- ženy: 6,5

Eronen 1996

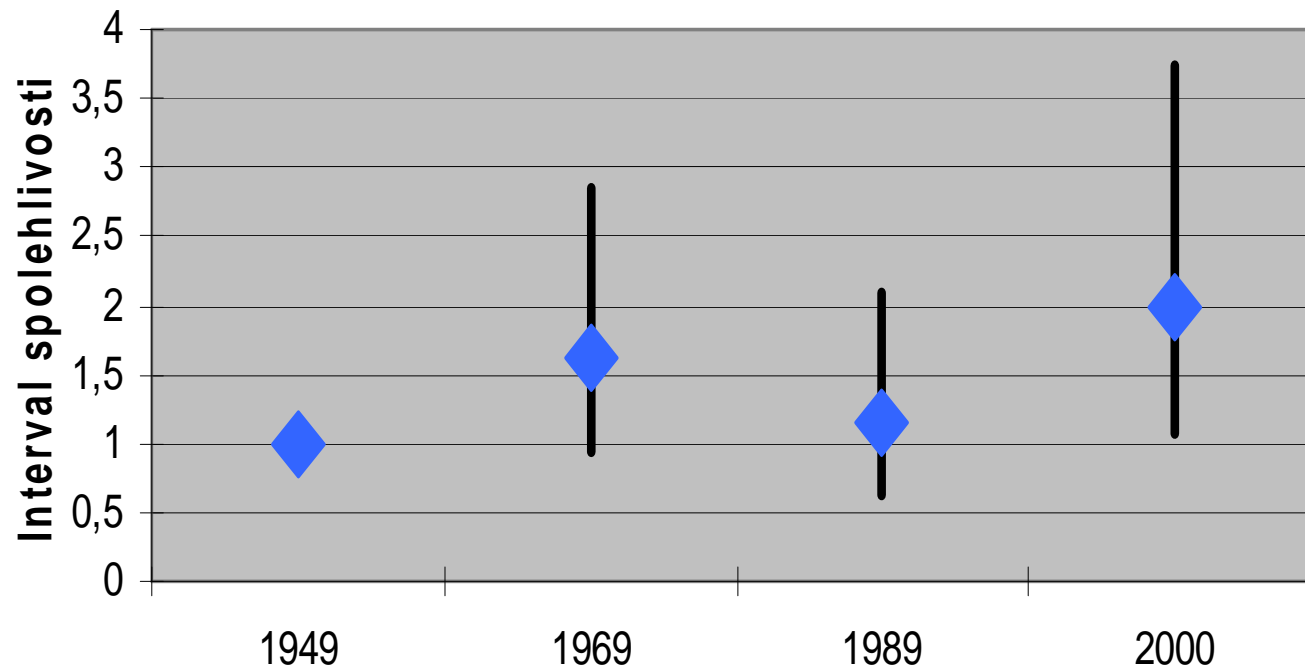
Riziko násilného chování je zvýšeno abuzem
návykových látek

Lindqvist, Allebeck 1990

VÝSLEDKY: PREVALENCE NÁSILNÉHO CHOVÁNÍ



Poměr šancí po korekci na dobu sledování a pohlaví



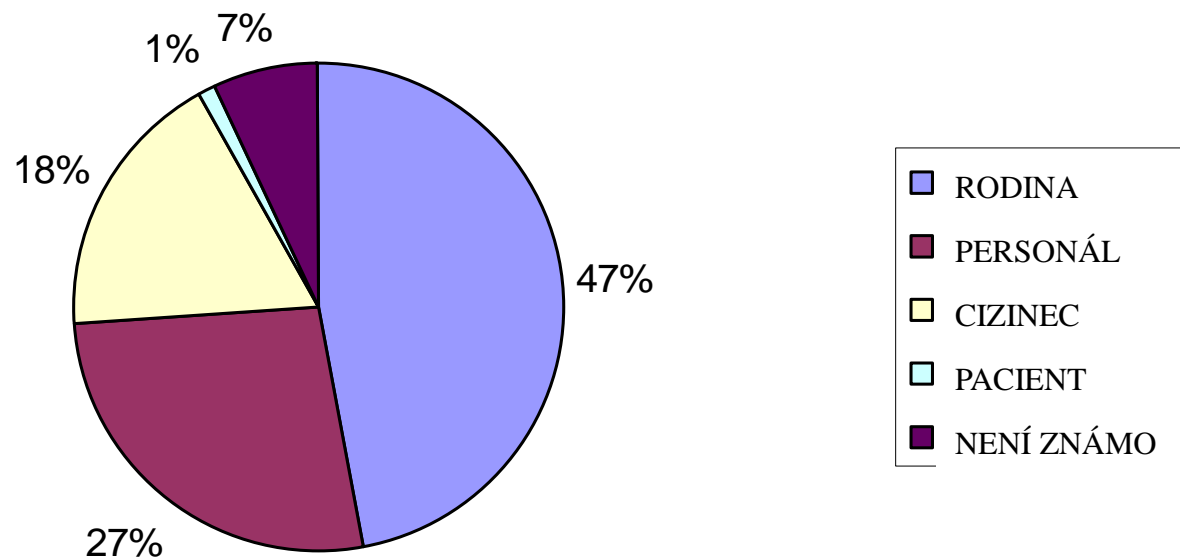
* Rok 1949 je použit jako referenční období

VÝSLEDKY I:

OBĚTI AGRESORŮ MUŽŮ (N = 148)

1989 AŽ 2000

Muži = 40

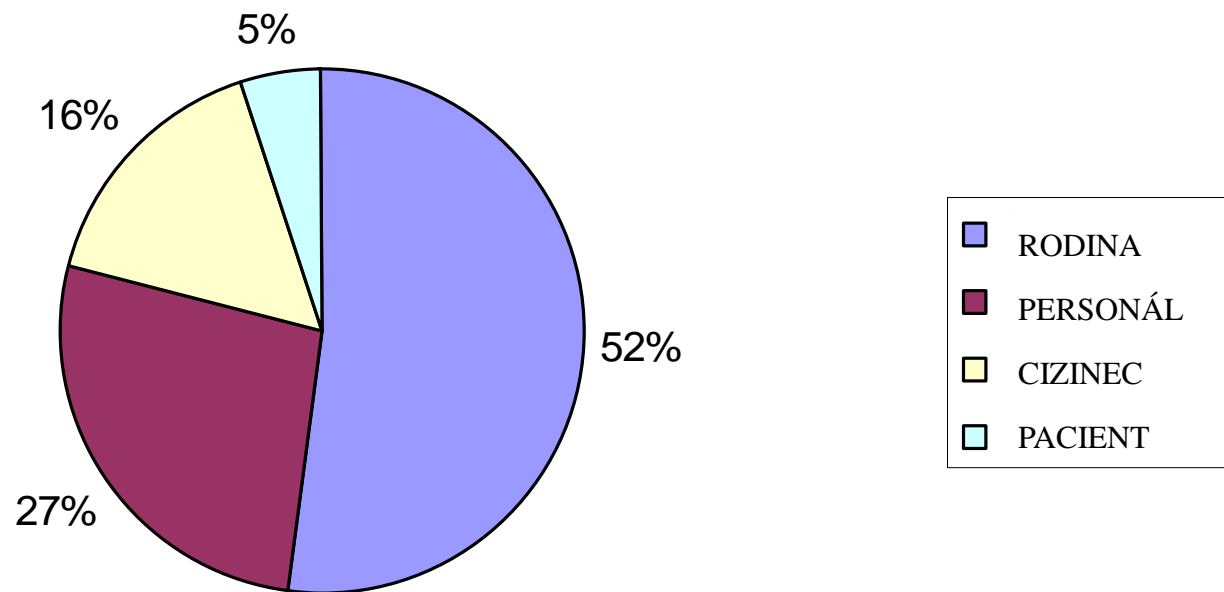


VÝSLEDKY II:

OBĚTI AGRESORŮ ŽEN(N = 44)

1989 AŽ 2000

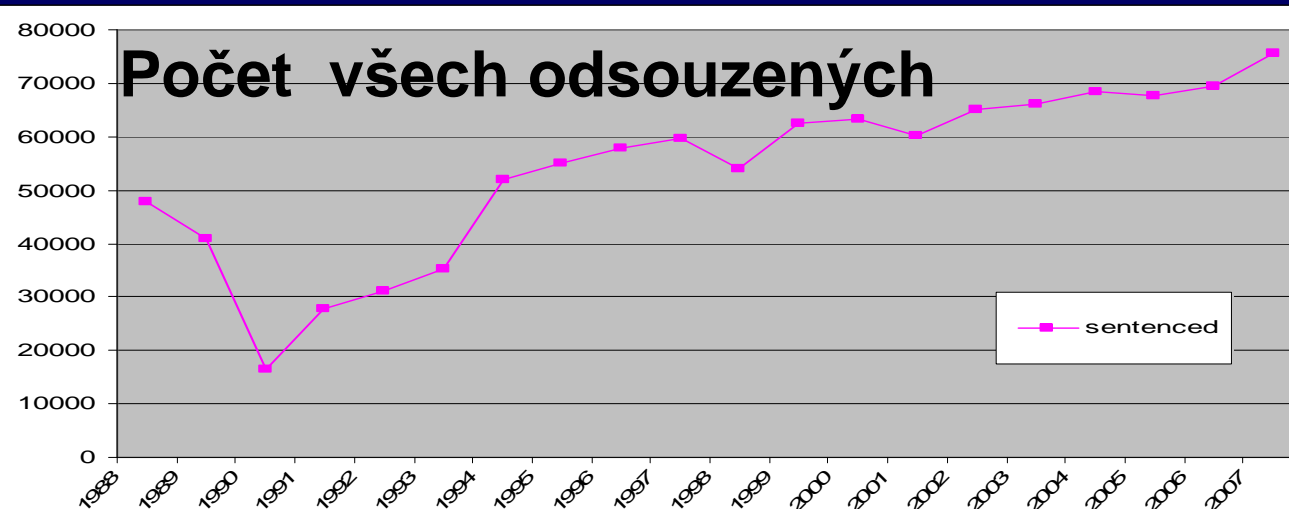
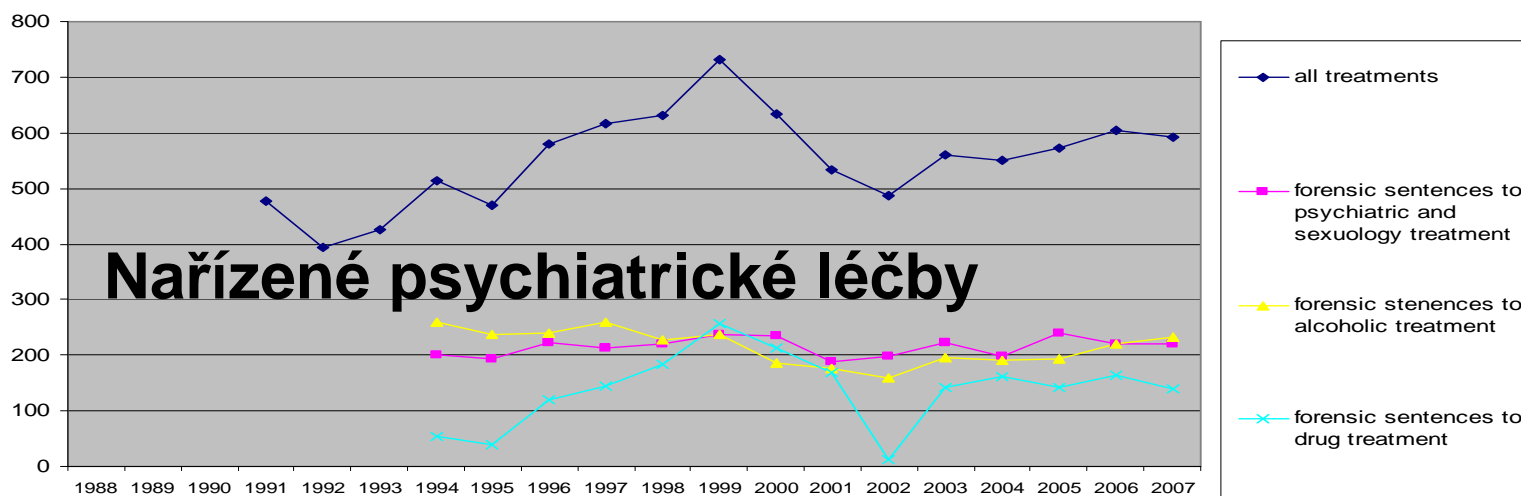
Ženy = 20



Original article

An increase in substance misuse rather than other mental disorders has led to increased forensic treatment rates in the Czech Republic

J. Vevera^{a,*}, J. Svarc^b, K. Grohmannova^a, J. Spilkova^c, J. Raboch^a, M. Cerny^a,
L. Kalisova^a, M. Bartonkova^d, P. Bob^a, M. Susta^a

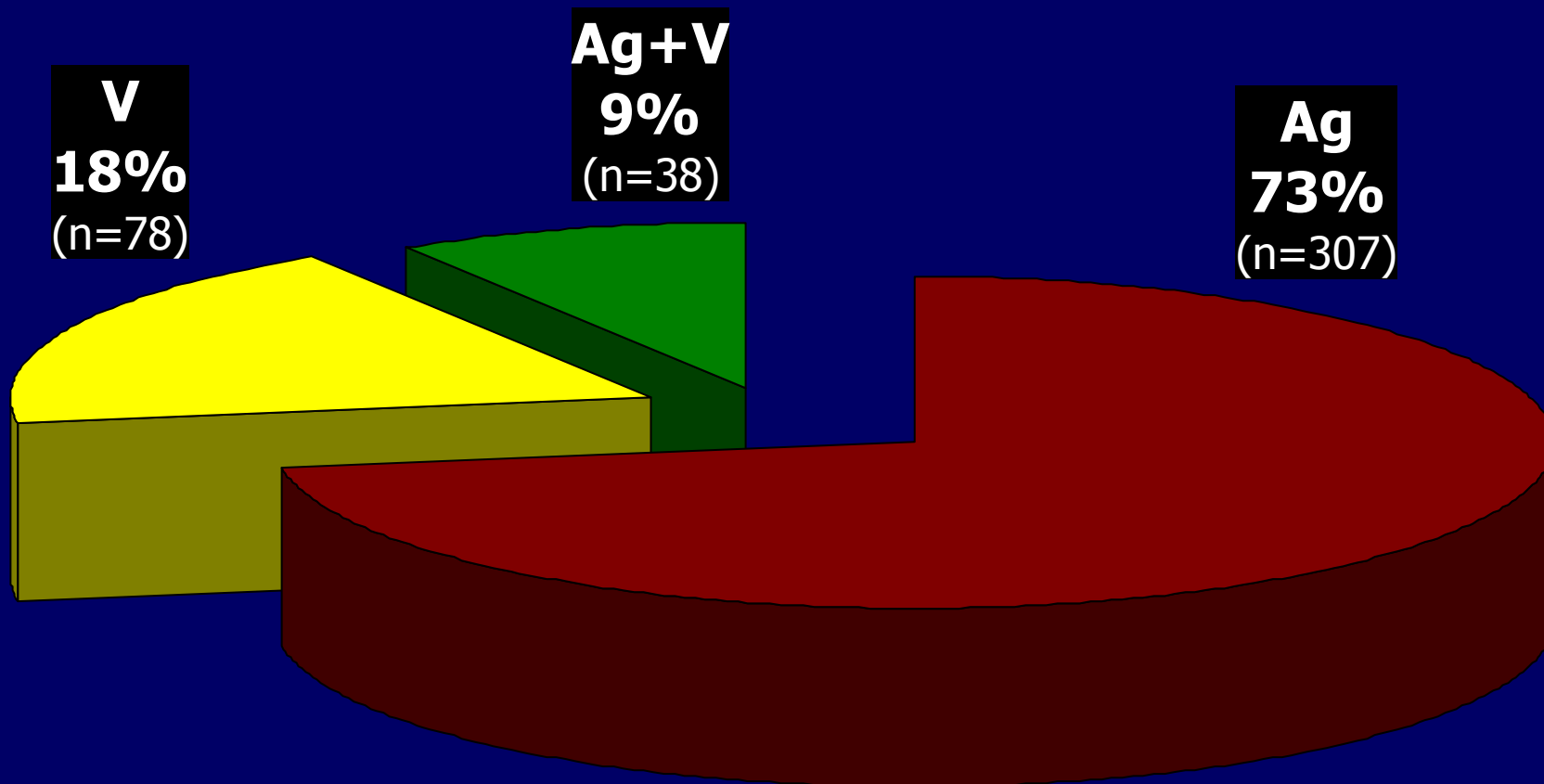


Viktimizace

- proces, ve kterém se člověk stává obětí trestného činu
lat. *victima* – oběť, žertva
- 4% mužů a 52% žen se schizofrenií nebo schizoafektivní poruchou viktimizováno v posledních 10 týdnech (*Monahan et al, 2001*)
- 57% mužů a 48% žen se závažnou duševní poruchou obětí násilného chování v předcházejících 6 měsících (*Hodgins et al, 2007*)
- 2-letá prevalence násilné viktimizace nemocných s chronickou psychozou v komunitním zařízení (UK) 23% (*Dean et al., 2007*)

Relevantní studie

PubMed analýza – key words

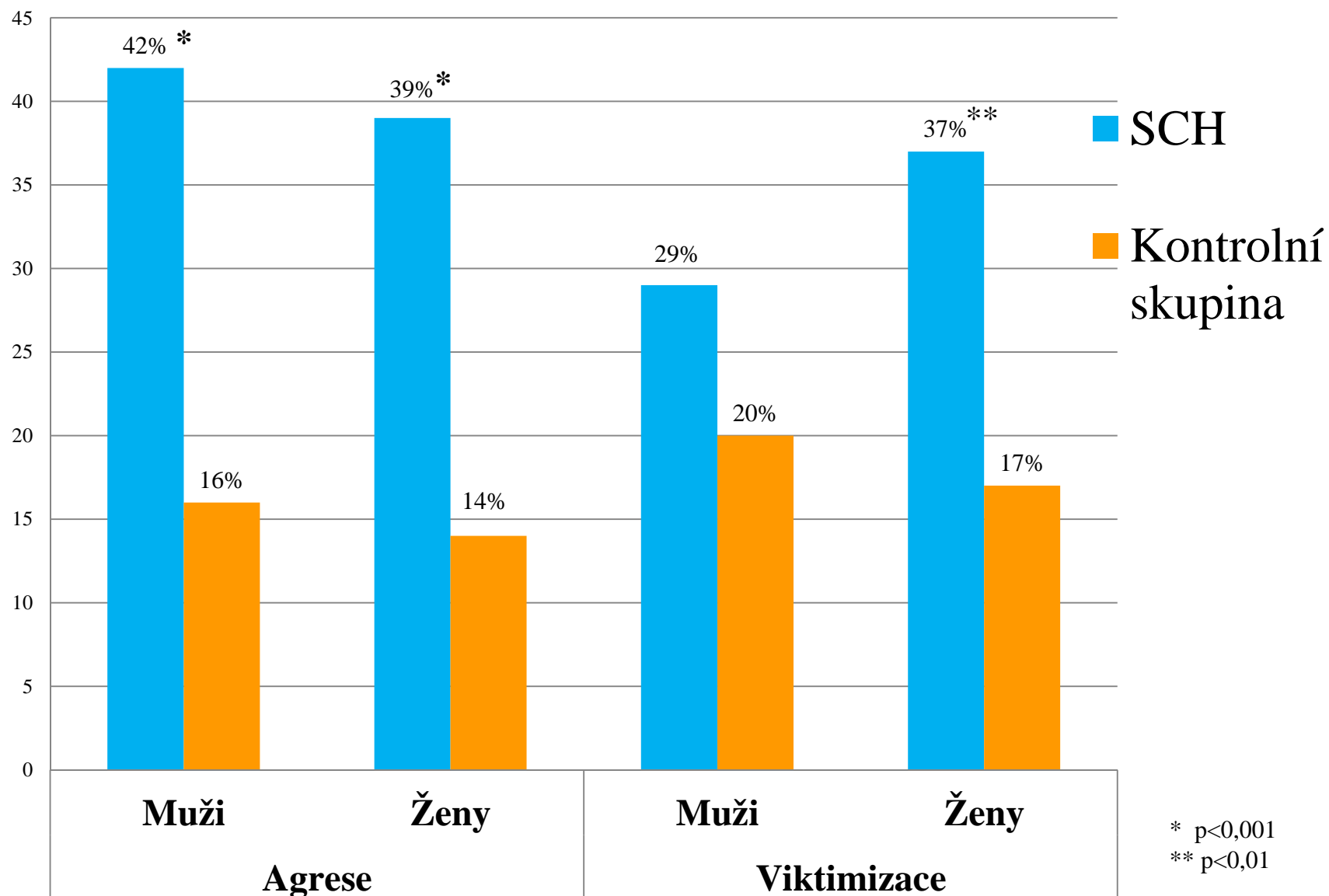


NÁSILÍ A VIKTIMICAZE

- Pacienti hospitalizovaní pro SCH n =158
- Kontrolní skupina _____stomatologičtí pacienti přijatí k akutní péči (pohlaví, věk, vzdělání)
- MacArthur Community Violence Interview for subject and collateral
- **Sexual abuse & physical punishment in childhood:**
- CECA.Q, part 6 and 7
- M.I.N.I., 5.0.0.
- AUDIT
- DUDIT



Prevalence agrese a viktimizace v posledním půl roce před hospitalizací



Nasili a viktimizace v posledním půl roce před hospitalizací

SCH	Agrese	Viktimizace	Sexuální zneužívání do 17 let	Tělesné trestání do 17 let	PTSD	Nadužívání alkoholu
Muži (n=93)	42% ★	29%	11%	11%	8%	18% ★
Ženy (n=65)	39% ★	37% ★★	32%	22%	15% ★★	19% ★★★

Kontrolní skupina	Agrese	Viktimizace	Sexuální zneužívání do 17 let	Tělesné trestání do 17 let	PTSD	Nadužívání alkoholu
Muži (n=93)	16%	20%	11%	20%	2%	46% ★
Ženy (n=65)	14%	17%	20%	20%	3%	25%

★ p<0,001

★★ p<0,01

★★★ p<0,05

ZÁVĚR

- **Prevalence násilí u hospitalizovaných pacientů 5%. Nezjistili jsme výrazný nárůst násilí u hospitalizovaných pacientů.**
- **Nezjistili jsme výrazný nárůst násilí u pacientů s psychotickou poruchou. Celoživotní prevalence násilí je 42% u mužů a 33% u žen.**
- **Nejčastější obětí je rodina a ošetřující personál-**

ZÁVĚR

Většina (61 %) napadení je vyvolána narušenou kontrolou impulsů s přítomným vnějším spouštěčem 39% napadení je přímo vyvoláno pozitivními symptomy. To má význam pro terapeutickou praxi.

Komorbidity s PTSD a viktimizace nejsou dostatečně sledovány a léčeny a mohou se podílet na etiologii násilí.

DĚKUJI

- veverajan@gmail.com

H. Papežová

Volavka J

Hodgins S

Černý M, Nawka A, Nawkova L,

Lambertová A, Raboch J